

K zániku bankovní záruky vrácením záruční listiny

Jedním z typicky sjednávaných způsobů zániku bankovní záruky, jakožto samostatného zajišťovacího instrumentu odlišného od ručení, je vrácení originálu záruční listiny jejímu výstavci. Tento v praxi hojně sjednávaný způsob zániku bankovní záruky je jednak logickým protipólem toho, že bankovní záruka vzniká jednostranným právním jednáním banky adresovaným věřiteli (oprávněnému z bankovní záruky) a jednak plně odpovídá tomu, že pro právní poměry vyplývající z bankovní záruky se zásadně neuplatňuje (není-li v záruční listině sjednáno jinak) ani princip akcesority, ani princip subsidiarity ve vztahu k zajišťovanému závazku. Otázkou, zda má jakékoliv „vrácení“ originálu záruční listiny bance ze strany věřitele, automaticky za následek zánik bankovní záruky, či zda je u tohoto jednání nutné zkoumat a interpretovat úmysl věřitele, se v první polovině tohoto roku zabýval Nejvyšší soud ČR v rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 2171/2014 (dále také jen „Komentované rozhodnutí“). Představením závěrů Nejvyššího soudu, aplikovatelných i za nyní účinné právní úpravy, se zabývá tento článek.

V předmětné věci soudy řešily situaci, kdy žalovaná banka poskytla společnosti, jejíž jednání bylo provedeno na účet žalobce (dále jen „**společnost v procesu založení**“), bankovní záruku za splnění závazku třetí osoby a zavázala se záruku vyplatit bez zkoumání souvisejícího právního vztahu a bez námitek tohoto vztahu se týkajících. Žalovaná banka v záruční listině prohlásila, že výplatu provede bez zbytečného odkladu po obdržení první písemné výzvy, ve které společnost v procesu založení prohlásí, že její dlužník nesplnil své závazky. V záruční listině bylo výslovně uvedeno, že bankovní záruka zaniká automaticky mimo jiné v den, kdy bance bude vrácen originál záruční listiny. Dopisem ze dne 4. 1. 2012 žalobce „potvrdil“ žalované bance, že dlužník nesplnil své povinnosti ze smlouvy o dílo a vyzval žalovanou k zaplacení částky přesahující 5 mil. eur z titulu bankovní záruky. Žalovaná banka plnění odmítla svým dopisem ze dne 12. 1. 2012 s odůvodněním, že výzva žalobce nesplnila náležitosti dle záruční listiny. Svým dopisem ze dne 10. 1. 2012 žalobce sdělil žalované bance, že jí posílá kurýrní službou „pro její informaci“ originál záruční listiny a současně jí zdůvodnil rozdíl mezi „celkovou částkou záruky“ a výší požadovaného plnění. Poté žalobce opakovaně vyzýval žalovanou banku k plnění z bankovní záruky (naposledy dopisem ze dne 16. 2. 2012), a to ve lhůtě do 24. 2. 2012. Žalovaná banka v reakci na výzvy žalobce odmítla plnit z bankovní záruky s tím, že jí byl dne 11. 1. 2012 vrácen originál záruční listiny a došlo tak zániku bankovní záruky.

Zatímco Městský soud v Praze svým rozsudkem žalobu na plnění z titulu bankovní záruky zamítl, tak Vrchní soud v Praze k odvolání žalobce rozsudkem č. j. 5 Cmo 295/2013-297 ze dne 27. 11. 2013, rozsudek soudu prvního stupně změnil a uložil žalované zaplatit žalobci částku 5.053.151,- eur s 7,75% úrokem z prodlení od 25. 2. 2012 do zaplacení a ve zbývajícím rozsahu, tj. co do zaplacení úroků z prodlení za dobu od 9. 1. do 24. 2. 2012 jej potvrdil.

Soudy obou stupňů uzavřely, že teprve výzva žalobce ze dne 16. 2. 2012 plně odpovídala

požadavkům popsaným v záruční listině a dále se zabývaly řešením otázky, zda a jaký význam pro trvání závazku žalované z bankovní záruky měla skutečnost, že žalobce zaslal originál záruční listiny žalované. Oba soudy shodně konstatovaly rovněž skutečnost, že originál záruční listiny nebyl žalovanou bankou od žalobce vyžádán a tím spíše na žalobci vylákan a oba soudy vyslovily závěr, že výsledky dokazování nesvědčily ani pro závěr, že by si žalobce nebyl vědom doložky v záruční listině, podle níž bankovní záruka zanikne vrácením originálu této listiny, a že by tedy měl nesprávnou představu o následcích „vrácení“ záruční listiny. Avšak na rozdíl od soudu prvního stupně, který „vrácení“ záruční listiny interpretoval dle § 266 odst. 2 obchodního zákoníku (tj. dle ustanovení: „*V případech, kdy projev vůle nelze vyložit podle odstavce 1, vykládá se projev vůle podle významu, který by mu zpravidla přikládala osoba v postavení osoby, které byl projev vůle určen. [...]*“) v rozhodném znění, tak odvolací soud uvedl, že pro použití výkladového pravidla obsaženého v ustanovení § 266 odst. 2 obchodního zákoníku není důvod, neboť projev vůle žalobce bylo možno interpretovat dle prvního odstavce § 266 obchodního zákoníku a **akcentoval, že při vrácení originálu záruční listiny žalobce jednal jednoznačně s úmyslem urychlit výplatu záruky**, nikoli způsobit její zánik, **a tento úmysl navíc musel být žalované bance znám** (především z dopisu žalobce podle něhož byl originál záruční listiny zasílán žalované „pro informaci“ a z výzev k zaplacení žalované částky) a tak odvolací soud uzavřel, že ta **okolnost, že ze strany žalobce došlo k vrácení originálu záruční listiny, nemohla mít za následek zánik bankovní záruky**.

Proti rozhodnutí Vrchního soudu v Praze podala žalovaná banka dovolání, které podle našeho názoru poměrně kvalitně odůvodnila tím, že bankovní záruky se vyznačují vysokou mírou abstraktnosti, přičemž pro tento typ bankovní záruky je pro podmínky, na základě kterých bude banka věřiteli plnit, jakož i pro stanovení doby platnosti, důvodu zániku a další vlastnosti bankovní záruky, rozhodné znění záruční listiny. Dovolatelka dále zdůraznila, že přijal-li žalobce bez výhrad záruční listinu, akceptoval veškeré podmínky bankovní záruky, včetně podmínek jejího zániku a odvolací soud tak podle dovolatelky spojil s právním úkonem vrácení bankovní záruky jiné právní následky, než které byly pro daný úkon mezi dovolatelkou a žalobcem výslovně ujednány. Akceptace závěru, podle něhož by přiložení doprovodné informace o tom, za jakým účelem smluvní strana zasílá originál bankovní záruky, mělo schopnost vyloučit dříve dohodnuté a akceptované účinky zániku bankovní záruky navázané na vrácení originálu záruční listiny, by podle dovolatelky znamenala možnost jednostranně změnit právní vztah mezi dovolatelkou a žalobcem.

Nejvyšší soud stál před rozhodnutím, zda „vrácení“ záruční listiny je právním úkonem (resp. právním jednáním) podléhajícím interpretaci dle § 266 odst. 1 a 2 obchodního zákoníku, (resp. podle § 556 nyní účinného občanského zákoníku, který obsahuje úpravu téměř shodnou s úpravou v obchodním zákoníku) či rozvazovací podmínkou, jejímž naplněním automaticky zaniká bankovní záruka (jak tvrdila dovolatelka) a před vyřešením otázky, zda „vrácením“ originálu záruční listiny dovolatelce zanikly práva a povinnosti z bankovní záruky.

První výše nastíněnou otázku Nejvyšší soud poměrně přesvědčivě vyřešil tak, že sjednaný způsob zániku bankovní záruky (vrácení originálu záruční listiny) není (rozvazovací) podmínkou (tj. není vedlejším ustanovením, kterým se vznik, změna či zánik subjektivních práv a povinností činí závislým na skutečnosti, která je subjektům právního úkonu v době jeho učinění neznámá), nýbrž ujednáním o zvláštním způsobu zániku bankovní záruky. A proto je takovéto „vrácení“ dle Nejvyššího soudu nezbytné vykládat nejen v souladu s institutem bankovní záruky, ale i v souladu se zákonnými výkladovými pravidly

Další právní závěr Nejvyššího soudu je však podle našeho názoru přinejmenším sporný, a to závěr v dané věci rozhodující, tj. právní názor, že k zániku bankovní záruky dojde při vrácení záruční listiny pouze tehdy, pokud projev vůle oprávněného při dispozici se záruční listinou směřuje k „nepožadování“ plnění ze záruční listiny, která mu byla dříve předána bankou. Podle našeho názoru

v projednávané věci záruční listina vrácena bez pochyby byla, přestože při jejím „vrácení“ zaslal oprávněný doprovodné sdělení, že záruční listina je zaslána (tj. *de facto* vrácena) pouze „pro informaci“. Na přesvědčivosti tomuto právnímu názoru Nejvyššího soudu nepřidává ani beze sporu již správná navazující část odůvodnění, ve které Nejvyšší soud správně shrnuje, že k zániku bankovní záruky nedojde „jen“ tím, že se záruční listina dostane do dispoziční sféry banky (bez ohledu na skutkové okolnosti, za nichž k tomu došlo). Avšak správné odmítnutí toho závěru, podle kterého by vůbec neměly být zkoumány skutkové podmínky, za kterých se listina dostala do dispoziční sféry banky, podle našeho názoru nemělo vést k závěru, aby banky byly povinny podrobně zkoumat pohnutky a důvody, z jakých důvodů vrací oprávnění záruční listiny a aby existence či neexistence tohoto zajišťovacího instrumentu vyznačujícího se vyšší mírou abstraktnosti a přísnosti byla po určitou dobu nejistá.

Nejvyšší soud podle našeho názoru měl pečlivě rozlišovat mezi situacemi, ve kterých je to sám oprávněný, kdo svým vlastním dobrovolným právním jednáním bance „vrací“ záruční listinu (když již ze samotného významu slova „vrátit“ vyplývá, že se jedná o „dání zpět“, a že se jedná o transfer záruční listiny v opačném směru než při poskytnutí bankovní záruky), což byl případ posuzovaný v Komentovaném rozhodnutí, a mezi skutkovými okolnostmi, za kterých by se listina dostala do dispozice banky jinak, jako např. v důsledku protiprávního jednání banky či jiné osoby nebo předal-li by bance záruční listinu její nálezce (tj. nikoliv na základě vůle oprávněného), popř. byla-li by záruční listina na oprávněném ze strany banky podvodně vylákána. Jak jsme naznačili již výše, tak podle našeho názoru není přijatelné relativizovat právní důsledky vrácení záruční listiny, oslabovat stav právní jistoty (tím spíše v právní oblasti vyznačující se vysokou mírou odbornosti a v právním styku mezi profesionály) a *de facto* stanovit bankám povinnost zkoumat pohnutky protistrany, která nejedná s péčí řádného hospodáře a svojí vlastní neopatrností a svým vlastním jednáním činí kroky vedoucí k zániku bankovní záruky.

JUDr. Aleš Hradil,
advokátní koncipient

Mgr. David Urbanec,
advokát a partner

[DUNOVSKÁ & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář](#)

Palác Archa
Na Poříčí 1046/24
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 774 000
Fax: +420 221 774 555
e-mail: office@dunovska.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Investiční dotazník u právnických osob a test vhodnosti](#)
- [Evropské zelené dluhopisy: Budoucnost evropských dluhopisů nebo řadí EU zpátečku?](#)
- [Ohrožení pobídek v modelu bez investičního poradenství?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2025](#)
- [Neoprávněné přijímání vkladů – I. část](#)
- [Máte dostatečně zdokumentované plnění s dodavatelem?](#)
- [Bankovní tajemství ve světle nových výzev bezhotovostní digitální éry](#)
- [FDI v akci: První zákaz zahraniční investice v České republice](#)
- [Jaké změny přinese novela zákona o bankách u vedoucích pracovníků a nový institut donucovací pokuty](#)
- [Řízení o směnečném platebním rozkazu](#)
- [Outsourcing ICT služeb dle nařízení DORA](#)